

paa den anden Side ikke vil lægge Dølgemaal paa, at jeg for mit Vedkommende mener, at der nok — men det ligger jo ikke umiddelbart for — kunde være Anledning for Lovgivningsmagten til i den nærmeste Fremtid at tage sig af Stattespørgsmaalet ogsaa i Retning af Nedsættelse af Skatterne. Dette ligger jo imidlertid, som sagt, ikke for; men jeg ønsker kun at udtale, at jeg meget vilde beklage, om den pekuniære Side af Sagen skulde lægge saa store Vanskeligheder i Veien for Reformens Gjenemførelse, at den derved skulde blive, om end ikke umuliggjort, saa dog udsat. Det er disse Bemærkninger, som Lovforslaget, saaledes som det nu foreligger her, nærmest har givet mig Anledning til at fremsætte.

Jeg finder mig dog endnu foranlediget til en enkelt Udtalelse, fordi jeg ønsker, at mit Standpunkt med Hensyn til denne meget vigtige Sag skal ligge klart for. Jeg har ikke tidligere haft Leilighed til at udtale mig her i Thinget om selve Sagen, og jeg ønsker derfor at sige, at, imedens jeg, som det ærede Thing vil have lagt Mærke til af mine Udtalelser, staar paa Statskolens Standpunkt, saa forhindrer dette dog ikke, at jeg fuldt vel indser, at ogsaa den private Skole har sin meget store Nytte, og at jeg mener, at den fremdeles paa mange Maader og i mange Retninger vil kunne gjøre megen Nytte, og det ikke mindst i Retning af — hvad oftere er blevet fremhævet, og som maatte ogsaa er det Væsentligste — at virke som en gavnlig Spore for Statskolen. Naar jeg har denne Opfattelse af den Nytte, som den private Skole kan gjøre ved Siden af Statskolen, saa ville ærede Medlemmer vistnok ogsaa kunne forstaa, at jeg for mit Vedkommende vilde anse det for ønskeligt, at der blev givet ogsaa den private Skole en saadan Raadsværkning, som maatte kunne forenes med det Formaal for Statskolen og det Formaal for Skolevæsenets Reform i det Hele taget, som jeg har tilladt mig at fremhæve. Jeg tror, som jeg før tillod mig at bemærke, at der er virket meget Godt, ja endog overmaade meget Godt ved Anordningen af 1814 og de Bestemmelser, som slutte sig til denne, og jeg tror, at man ikke altså for meget skal overvurdere Virkningen af denne Reform. Men jeg finder, som jeg ofte har haft Leilighed til at udtale i dette Foredrag, at en Reform bør efterstræbes, og at den er nødvendig ikke mindst af den Grund, at det med Hensyn til den Sag, som vi forhandle, gjælder som et gammelt Ord siger, at, naar man ikke gaar frem, gaar man tilbage. Læger man sig nu ikke for at reformere Skolevæsenet, saa risikere vi en Tilbagegang i saa Henseende, og det maa vi mindst af Alt udsætte os for med Hensyn til en Sag af saa stor Vigtighed som denne. Jeg skal derfor slutte med at udtale, hvad der forøvrigt jo maa fremgaa af de af mig allerede fremsatte Bemærkninger, at jeg finder, at det foreliggende Lovfor-

slag er et meget brugeligt Grundlag til Forhandling her i Thinget og i det kommende Udvalg, og jeg skal udtale det Saab, at de indgaaende Forhandlinger, som have fundet Sted her ved tidligere Behandlinger af dette Lovforslag og i de Udvalg, som have været nedsatte i de foregaaende Samlinger angaaende denne Sag, maa bære Frugt, og at den Interesse, som har affødt disse Forhandlinger, fremdeles maa vedblive at gjøre sig gjældende baade her i Salen og i det eventuelle Udvalg, saa at det maa lykkes inden ikke altfor lang Tid at faae en Skolelov vedtagen paa Basis af det foreliggende Lovforslag, og derved at bringe vort Skolevæsen et betydeligt Skridt fremad.

Søjmarck: Ja, jeg er desværre ikke saa heldig at kunne begynde paa samme Maade som den ærede Læser, der nu havde Ordet, med at sige, at jeg væsentlig staar paa samme Grundlag som det foreliggende Lovforslag, og jeg vil derfor heller ikke, naar jeg er færdig, kunne slutte med Ønsket om, at vi maa faae vedtaget en Skolelov, som er bygget paa de samme Principer som det foreliggende Lovforslag. Da vi ifjor havde dette Lovforslag til Behandling, tillod jeg mig at udtale, at, om man end fra flere Sider mente, at Lovforslaget fra et absolut Statskolestandpunkt var godt udarbejdet, kunde jeg for mit Vedkommende dog ikke se, at, naar vi skulde gaa til en Ordning af vort Skolevæsen, som skulde være paa nogenomhelst Maade tidssvarende, vi da kunde benytte det Forslag, som er fremlagt, som Grundlag, og jeg skal sige hvorfor. Naar man gennemlæser dette Lovforslag, faar man det Indtryk, som møder En hele Veien igjennem, at Ordningen af Skolevæsenet overalt er bygget paa en Styrelse fra oven i Forbindelse med en Tilfidsættelse baade af Forældrenes og Kommunernes Rettigheder. Et saadant Grundlag kan jeg for mit Vedkommende ikke anse som brugbart og har ikke Saab om, at en Skolelov, affattet omtrent som det foreliggende Forslag, vil blive til nogen virkelig Gavn. Jeg skal ikke her gjentage de Bemærkninger, jeg tillod mig at fremkomme med ifjor, og jeg skulde neppe have taget Ordet nu, dersom der ikke i den mellemliggende Tid var forefaldet Noget, som har givet mig en vis Foranledning dertil. Jeg sigter herved til det Skolemøde, som blev afholdt i Kjøbenhavn i August Maaned dette Aar. Jeg skal her indstøde den Bemærkning, at jeg ikke havde Fornøielsen af at deltage i Mødet, som jo har faaet det Studsmaal rundt omkring, at det var et vellykket Møde; men jeg har fulgt Forhandlingerne efter Bladene, saa vidt jeg kunde, med megen Interesse, og jeg tilstaa, at de Udtalelser, som faldt og de Resolutioner eller Dagsordener, hvad man nu vil kalde dem, som bleve vedtagne, i visse Henseender vare meget lærerige (Afbyrdelse.) Ja, de ere i visse Henseender meget lærerig, naar man ser